

Examination of Metropol Yayınları TÖMER Turkish Teaching Set (A1-A2) Textbook for Foreigners in the Context of Cultural Transfer in Teaching Turkish to Foreigners¹

Metin UYGUN² - Emel NALÇACIGİL ÇOPUR³

Article Info

Received:

23.08.2021

Accepted:

17.09.2021

Online:

30.09.2021

Keywords:

Turkish education,
teaching Turkish as a
foreign language,
Metropol Publications
TÖMER Turkish for
Foreigners, cultural
transfer, textbook

Abstract

The purpose of this research; It is the determination of the cultural elements in the Metropol Publications TÖMER Turkish Teaching Set for Foreigners (A1-A2) textbook, which is one of the textbooks used in teaching Turkish as a foreign language. In the research in which descriptive qualitative research method was used, document analysis technique was used as a data collection technique. The classification of the cultural elements in the textbook is based on the classification in the Common European Framework of Reference for Languages. In this context, cultural elements contained in the reading texts were identified according to seven main titles and sub-titles. As a result of the research, it was seen that there are 99 cultural elements in the textbook. It was not possible to make a comparison between the levels, as the A1-A2 level was given in a single book and the book did not include separate sections. For this reason, the book was evaluated as a basic level (A1-A2) and evaluated together, and the frequency of the detected items was revealed in this way. It was determined that 71 of the cultural elements contained in the book belong to Turkish culture and 28 to universal culture. In this context, it has been observed that more importance is given to the elements of Turkish culture in the cultural transfer elements in the book, but it has been determined that these cultural elements are not evenly distributed.

Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabının Yabancılar için Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı Bağlamında İncelenmesi

Makale Bilgisi

Geliş:

23.08.2021

Kabul:

17.09.2021

Yayın:

30.09.2021

Anahtar kelimeler:

Türkçe eğitimi,
Türkçenin yabancı dil
olarak öğretimi,
Metropol Yayınları
TÖMER Yabancılar
için Türkçe, kültür
aktarımı, ders kitabı

Öz

Bu araştırmanın amacı, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarından biri olan Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında yer alan kültürel unsurların tespit edilmesidir. Betimleyici nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada veri toplama tekniği olarak doküman incelemesi tekniğinden faydalanılmıştır. Ders kitabındaki kültürel unsurların sınıflandırılmasında, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan sınıflandırma esas alınmıştır. Bu kapsamda yedi ana başlık ve alt başlıklar dikkate alınmış ve okuma metinlerindeki kültür unsurları tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, ders kitabında toplam 99 kültür unsuru olduğu görülmüştür. Başlangıç düzeyi olan A1-A2 seviyesinin tek kitapta verilmesi ve bunların kitap içerisinde ayrı bölümler olarak yer almaması nedeniyle seviyeler arasında karşılaştırma yapma imkânı olmamıştır. Bu sebeple kitap temel düzey (A1-A2) olarak ele alınıp birlikte değerlendirilmiş ve tespit edilen öğelerin sıklığı bu şekilde ortaya konulmuştur. Kitapta tespit edilen kültür unsurlarının 71 tanesinin Türk kültürüne ait olduğu, 28 tanesinin ise evrensel kültüre ait olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitapta gerçekleştirilmek istenen kültür aktarımında Türk kültürüne ait unsurlara daha çok önem verildiği gözlenmiş fakat bu kültürel unsurların eşit şekilde dağılmadığı da tespit edilmiştir.

¹ Bu çalışmanın verileri, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yapılmış olduğu tezden alınmıştır.

² Y.L. Öğr., Akdeniz Üniversitesi, Türkiye, ORCID: 0000-0002-4595-8082, metinuygun52@hotmail.com

³ Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye, ORCID: 0000-0003-3395-1286, emelcopur@akdeniz.edu.tr

To cite this article in APA Style:

Uygun, M. & Nalçacıgil Çopur, E. (2021). Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabının yabancılar için Türkçe öğretiminde kültür aktarımı bağlamında incelenmesi. *Elektronik Dil ve Eğitim Dergisi*, 2(1), 33-47.

Giriş

Dil, bireylerin hissettiklerini ve düşündüklerini sesli veya yazılı biçimde ifade etmesine yardımcı olan iletişim vasıtasıdır. Bu iletişimin meydana gelmesi için kişilerin zihinsel yeteneklerinin üst seviyelere çıkarılması önemlidir. Zihinsel yetenekler ve dil yetenekleri kişinin gelişim sürecinde elde etmesi gereken önemli becerilerdir. Tüm bireyler dil donanımına sahip olarak dünyaya gelir. Bu donanım yakın çevre ve uzak çevrenin etkisiyle şekillenirken gelişir ve ana dili öğrenim süreci meydana gelir. Dört temel dil yetisinin geliştirilmesini içeren dil öğretim süreci, ilk aşamada aile ve çevre aracılığıyla başlar. Bundan sonraki süreçte programlı ve planlı bir şekilde eğitim kurumlarınca ana dili öğretim süreci devam eder (Keskin, 2019).

Türkçe öğretimi, farklı kitlelere hitap etmesi nedeniyle farklı başlıklarda ele alınabilecek bir süreçtir. Türkçenin ana dili olarak öğretimi, Türkçenin göçmenlere/iki dillilere öğretimi, Türkçenin yabancı dil/ikinci dil olarak öğretimi ve Türkçenin Türk soylulara/Türk dillilere öğretimi bu başlıklardan bazılarıdır (Kurt, 2017). En çok üstünde durulan başlıklar ise Türkçenin ana dil olarak öğretimi ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kavramlarıdır. Günümüzde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi birçok ülkede ve birçok kurumda gerçekleştirilmektedir. Bu da Türkçenin, yabancıların ilgisini çeken ve öğrenmek için çabaladıkları bir dil olduğunun göstergesi olarak kabul edilmektedir (Koparan ve Canbulat, 2020).

Türkiye’de Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla oluşturulmuş ve tüm kurumlar tarafından uygulanan ortak bir program mevcut değildir. Ortak bir programın olmayışı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecini ve bu süreç içerisinde yürütülen kültür aktarımının belli bir plan dâhilinde yürütülmesini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle sınıf içi uygulamalarda kültürel unsurların aktarımına ait farklılıkların meydana geldiği düşünülmektedir (Akbulut ve Yaylı, 2015).

Kültürü ifade etmek muhtevası gereği zordur. Kültür kelimesinin kökenine inildiğinde kelimenin Latince Fransızcaya buradan da Türkçeye aktarıldığı görülmektedir (Alcellat, 2018). Yapılan tanımlamalar arasında bütün unsurlarını özetleyerek ihtiva eden ve reddedilemeyecek tek ifade "onun bir yaşam biçimi" olduğudur (Varış, 1994). Türk Dil Kurumu (2018), Türkçe Sözlük’te kültürü “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin” şeklinde ifade tanımlamaktadır.

Kültürün özellikleri genel olarak aşağıdaki gibi sıralanabilir (Sever, 2019):

1. Kültür toplumsallık vasfına sahiptir. Cemiyet kaideleri; insanların aralarındaki etkileşimi, hâl ve hareketleri, türlü alışkanlıkları, değer yargıları, derinlemesine gözlem ve deneyime dayanarak var olur.
2. Kültür devamlılık arz eder. Kültür; babadan oğula, dededen toruna geçer. Tarihin canlılığı ve hatırlatılması kültürün devamlılığıyla alakalıdır.
3. Kültür farklılık gözetmeksizin toplumun bütün kişilerini içine alır. Toplumsal tüm değer yargılarında mevcudiyetini hissettirir.
4. Zamanla, kültürle birlikte toplumun gereksinimleri de değişir. Bu değişimler örneğin inançlar, yaşam tarzı vb. olabilir.
5. Maddi ve manevi açıdan kültür toplumun tertibini temin eder. Bunlar yazılı olma mecburiyetinde değildir. Ahlak ve kaideler büyükten küçüğe çoğu zaman model oluşturularak aktarılır. Misal büyüklere saygıda kusur etmemek, söz dinlemek yazılı olmayan lakin uyulması gerekli manevi toplum kaideleridir.

6. Kültürü kendimiz var edemeyiz. Kültür, zamanla farkına varılmadan gereksinimler ve hayat tarzı doğrultusunda var olur. Belli bir sistemi yoktur.

7. Kültür, yaşamını beraber idame ettiren insanlar içinde uyumu sağlayan mühim bir faktördür. Sisteme uyumsuzluk gösteren şahıslar cemiyetten soyutlanır.

İnsan toplumsal bir varlık olduğundan tabiatı gereği iletişim kurma ihtiyacı hisseder. Her millet iletişim kurmak maksadı ile yeni bir dil meydana getirmiştir. Dil, kişiler arası iletişimi kuran en temel ve en kapsamlı faktördür. Bu diller kullanımları ile ortaklıklar meydana getirmiş ve alt kültürleri ortaya çıkarmıştır. İnsanların birlikte yaşamaları, deneyimlerini sonraki nesillere aktarmaları konusunda en değerli faktör dildir. Şöyle ki bir kişinin hangi kültürün içerisinde geldiğini belirten en bariz faktör dildir. Dil bir kültürün taşıyıcısı ve koruyucusudur (Açıkgöz, 2018).

Dildeki kültürel formlar, deyimler, atasözleri, türkü vb. gibi edebî kaynaklarda da görülmektedir. Dil, kültürün oluşmasında diğer unsurlarla mukayese edilemeyecek ölçüde etkilidir. Tüm diller ait oldukları kültürün temsilcisidirler. Bu sebeple yeni bir yabancı dil öğrenilmeye başlandığında yalnızca o dile ait sözcükler öğrenilmiş olmaz o dilin kullanıldığı toplumun sahip olduğu medeniyet, inanç, yaşam şekli, örf ve ananeleri gibi pek çok hususta bilgi sahibi olmuş olunur (Keskin, 2019). Dolayısıyla yabancı bir dil öğrenen kişi o dilin yanında dilin içerisinde yaşadığı kültürü de edinmekte ve her dil onu kullananlara ayrı bir kavrama, ifade etme yeteneği ve dünya görüşü sunmaktadır (Ördek, 2019).

Yaşadığımız çağın gereksinimlerinden olan yabancı bir dil öğrenme ihtiyacı, öğrenilecek dilin duygu ve düşünce dünyasının kapılarını sonuna kadar açar. Yabancı dil ile karşılaşan kişi ilk olarak o dili öncesinde sahip olduğu bilgi ve deneyimleriyle ifade etmeye, kavramaya çalışır. Öğrenme ortamında, sahip olduğu bilgi birikim ile ilk kez karşılaştığı bilgileri mukayese etme olanağı elde ederek iki kültür arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri değerlendirme fırsatı bulur. Karşılaştığı farklılıkları kavramak kişi için zor da olsa bu durum kişiye kendi kültürüne karşı objektif bir bakış açısı kazandırır. Kültürlerin özgün bir kimlik kazanmasını sağlayan kendilerine has dilleri vardır. Bu dillerin içerisinde ait olduğu kültürün tüm nitelikleri ve tarihi, müşterek tüm deneyimleri yer alır. Bu sebep ile dil öğrenmek o kültürü tanımaktır (Kramsch, 1993). Yabancı dil öğrenenlerin yetiştikleri kültüre kaynak kültür denir. Öğrenmek istedikleri dile kaynaklık eden kültür de o kişiler için hedef kültürdür. Öğrenciler sahip oldukları kaynak kültür ile hedef kültürü harmanlayarak ortak bir kültür meydana getirirler. Ortaya çıkan ortak kültür sonucunda hedef dilin öğrenilmesi kolaylaştırılmışken aynı zamanda öğrencilere o dilin sosyal hayattaki yansımaları da kazandırılmış olur. Dil öğretiminde kültürden bağımsız şekilde o dili öğretmeye çalışmak büyük bir hatadır. Çünkü kültürel öğeler toplumdan topluma değişiklikler gösterir bu yüzden de dil ve kültür ayrı düşünülemez (Elmalı, 2019). Avrupa Konseyi tarafından 2000 yılında yayımlanan beyannamede yabancı dil öğretimi yapılırken öncelikle o dilin sosyokültürel özelliklerinin öğretilmesi gerektiği söylenmiş ve kültür öğelerinden şöyle bahsedilmiştir:

- Günlük hayat (Yeme-içme, yemek vakitleri, sofrada adabı, resmî tatiller, iş vakitleri, özel uğraşlar, okuma alışkanlıkları, spor)
- Hayat şartları (Hayat kalitesi, ev şartları, sosyoekonomik şartlar)
- Kişiler arası ilişkiler (Sınıfsal şartlar ve sınıflar arası bağlantılar, karşı cins ilişkileri, aile yapıları ve ilişkileri, nesiller arası ilişkiler, politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler)
- Değerler, inançlar ve davranışlar (Sosyal sınıf, çalışma toplulukları, gelir düzeyi, gelenekler, sanat, müzik vb.)
- Beden dili

- Sosyal gelenekler (Dakiklik, hediyeler, elbiseler, yasaklar, kurallar)
- Geleneksel davranışlar (Dinî kurallara dayalı davranışlar, doğum, evlilik gelenekleri, festivaller, törenler, kutlamalar, danslar vb.) (CEFR, 2001: 102-103).

Konu yabancı dil öğretimi olduğunda aklımıza gelen ilk kaynak şüphesiz ders kitaplarıdır. Dil öğretimi gerçekleştirilirken doğru kaynak kullanımı öğretim sürecini daha etkili bir biçimde sürdürmek için gereklidir. Derste kullanılacak malzemeler belirlenirken erişilebilirlik, kolay bulunma ve ekonomik olma gibi pek çok etken rol oynamaktadır. Günümüzde Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi amacıyla oluşturulan kitaplar çoğunlukla setler şeklinde resmî kurumlar bünyesinde hazırlanmaktadır (Elmalı, 2019). Haley ve Austin (2004: 159)'e göre ders kitapları, öncelikle hedef dilin kültürünü doğru bir biçimde içermeli, kültür ile alakalı ön yargılardan arınmış metinler sunmalıdır. Ders kitapları oluşturulurken hedef, temaları kültürel unsurlara uygun biçimde düzenlemek ve etkinlikleri öğretici şekilde davranış biçimi hâline getirmektir. Çünkü bir dili öğrenmek demek öğrenilen dilin dil bilgisini mutlak biçimde öğrencilere öğretmek değildir. Yabancı dil öğretimi, kültür aktarımı ile aynı anda gerçekleşen bir süreçtir. Bu kapsamda pek çok araştırmacı yabancı dil öğretiminde hedef dilde yer alan kültürel unsurların da öğretilmesi gerektiğini belirtmiştir (Polat, 1990; Kramsch, 1993; Tapan, 1995; Tseng, 2002; Er, 2006; Bölükbaş ve Keskin, 2010; Demir ve Açık, 2011; Okur ve Keskin, 2013; Direkci, Şimşek ve Akbulut, 2020).

Brooks (1986: 128) kültürel öğeler öğretilmeyen bir kişinin yabancı dilde konuşması, sahip olduğu kültür çerçevesinde var olan kavramları değişik semboller ile ifade etmesinden bir farkı olmadığını ifade etmiştir. Bundan dolayı dil öğrenmeyi amaçlayan kişi yalnızca dilin kurallarını öğrenmeyi amaçlarsa o dile tam anlamıyla hâkim olamaz. Kültür öğelerinin kitabın içerisinde gelişigüzel biçimde değil bir sistem çerçevesinde ve belirlenen ölçütlerde yer almasına önem verilmelidir (Sever, 2019). Haley ve Austin (2004: 93)'e göre yabancı dil öğretimi sürecinde kullanılacak ders kitapları öncelikle hedef dilin kültürünü barındırmalı, kültür ile alakalı ön yargılardan arındırılmış olmalı ve özgün metinler uygun biçimde sunmalıdır. Kullanılacak metinlerin işlenişinde, kültürler arası etkileşimin sağlanmasına önem verilmeli, metinler öğrencilerin basit şekilde anlamalarına yardımcı olacak etkinliklerle desteklenmelidir. Ders kitapları kültür verimliliği yönünden sık sık denetlenmelidir çünkü bu kitaplar öğretim sürecinde plan ve program görevinde kullanılır. Çeşitli kurallara ve kültürel unsurlara dikkat edilerek oluşturulan ders kitaplarının denetlenmesi kitabın ne kadar başarılı olduğunu belirler (Sever, 2019).

Gelişmiş ülkeler kendi dillerini öğretmek amacıyla hazırladıkları ders kitaplarını öğrencilerin seviyelerini ve temel gereksinimlerini dikkate alarak oluşturmalıdır. Kitaplarda o toplumun kültürel unsurlarını en iyi şekilde yansıtan atasözleri, deyimler veya bazı kalıp cümleler vasıtasıyla dili öğretmekle birlikte kültür aktarımının da başarıyla gerçekleşmesini sağlayan kaynaklar oluştururlar (Tüm ve Sarkmaz, 2012). Metinlerin türlü fonksiyonları vardır. Bu fonksiyonlardan kod ve üstdil fonksiyonu da dil ile alakalı kitapların, dil öğretimi konusunda oluşturulan kitaplardaki metinlerin fonksiyonlarını işaret etmektedir (Günay, 2007).

Yabancı dil öğretimi amacıyla metinlerden yararlanılması kadar bu metinlerin seçimi konusu da oldukça önemlidir. Her metin, ders malzemesi olarak seçilmemelidir. Seçilecek metinler, yabancı dil öğretiminin amaçlarına ve hedef kitlenin seviyesine uygun olmalıdır. Metinlerin hedef dili en iyi biçimde yansıtmaları, gündelik yaşam ile ilişkili olması, kültürel unsurları yansıtmaları gerekir. Seçilen metinlerin işlenişinde, kültürler arası etkileşimin sağlanmasına önem verilmeli, metinlerde öğrencilerin kolay şekilde anlamalarını destekleyecek etkinliklere yer verilmelidir (Açıkgöz, 2018).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde yer verilen, temel seviyede dahi olsa pek çok metnin Türkçeyi yeni öğrenen kişiler için zorlayıcı olabileceği düşünülerek hareket edilmeli ve

metinlerde Türk kültürüne daha yalın ve sade bir şekilde yer verilmelidir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla oluşturulan araçlarda orta seviyeden başlayarak amaçlanan kazanımlar da göz önünde tutularak Türk kültürünü yansıtan klasik ve çağa uygun metinlere yer verilmelidir (Barın, 2003). Bu metinler seçilirken de kurmaca ve bilgilendirici metinlerden ziyade özgün ve edebî metinler tercih edilmelidir. Guariento ve Morley (2001: 347)'in de belirttiği gibi orijinal metinler oluşturuldukları cemiyette toplumsal bir hedefe ulaşmak amacıyla kaleme alınmış metinlerdir. Bununla birlikte hedef dili öğrenmek isteyen kimseye gerçek dili öğreniyormuş hissini verir ve o toplumda yer alan ve hedef dili konuşan kişiler ile iletişimde olduğunu hissettirir. Doğru metinlerin belirlenmesi ve bu metinler ile ne şekilde çalışılabileceğinin düzgün biçimde tespit edilmesi yabancı dil öğretiminde verimliliği arttıracak önemli bir etmendir (Tapan, 1989: 183). Hedef kültürü ve hedef kültürün bulunduğu dil yapısını olduğundan farklı şekilde yansıtan metinler ile kültür aktarımı başarılı şekilde gerçekleştirilemez (Polat, 2003: 74). Bu amaçla Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarından biri olan Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında yer alan kültürel unsurların tespit edilmesi hedeflenmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada betimleyici nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 45).

Araştırma Materyali

Bu çalışmada materyal olarak daha önce üzerinde bu konuda bir çalışmaya rastlanılmayan Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti(A1-A2) ders kitabı kullanılmıştır.

Veri Toplama Süreci

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinde kullanılan veri toplama tekniklerinden biri olan doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırma konusunda bilgi barındıran yazılı materyallerin analizi ile alakalıdır. Nitel araştırmalarda doküman analizi tek başına kullanılabilirdiği şekilde farklı veri toplama yöntemleriyle de kullanılabilir. Doküman analizi; araştırmacının amacına yönelik kaynak bulma, okuma, not alma ve değerlendirme aşamalarını içerir (Karasar, 2009: 183). Doküman inceleme; araştırmanın amacına yönelik olarak kaynak bulma, okuma, not alma ve değerlendirme aşamalarını barındırır (Karasar, 2009: 183). Bu kapsamda Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabı, Türkçenin yabancılar için öğretiminde kültür aktarımı bağlamında doküman analizi tekniğiyle incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. “Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizde amaç elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır.” (Şimşek ve Yıldırım, 2005: 224).

İncelenecek kaynak kitap belirlenmiş; Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metninde sosyokültürel bilgi başlığı altında kültür aktarımına ilişkin yer alan; “Günlük Yaşam”, “Yaşam şartları”, “Kişiler arası ilişkiler”, ”Değerler, inanışlar ve tutumlar”, “Beden Dili”, “Sosyal âdetler”, “Törenselleşmeler”

davranışlar” başlıklarında kaynak taraması yapılmış ve veriler tablolaştırılmıştır. Elde edilen tüm veriler ile ilgili sonuçlar Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni tarafından belirlenen başlıklara uygun sınıflandırılmıştır. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde aynı zamanda söz konusu sosyokültürel değerlerin neler olması gerektiği üzerinde durulmuş ve bu değerler şu şekilde sıralanmıştır:

1. Günlük yaşam
  - ✓ Yeme ve içme, öğünler, sofraya kültürü
  - ✓ Bayramlar
  - ✓ Çalışma zamanları ve alışkanlıkları
  - ✓ Boş zaman uğraşları
2. Yaşam koşulları
  - ✓ Yaşam standartları
  - ✓ Ev ortamı
  - ✓ Sosyal güvence
3. Kişiler arası ilişkiler
  - ✓ Bir toplumun sınıfsal yapısı ve sosyal gruplar arasındaki ilişkiler
  - ✓ Farklı cinsiyetler arası ilişkiler
  - ✓ Aile yapıları ve ilişkileri
  - ✓ Nesiller arası ilişkiler
  - ✓ Etnik ve diğer halklar arasındaki ilişkiler
4. Değerler, inanışlar ve tutumlar.
  - ✓ Sosyal sınıf
  - ✓ Meslek grupları
  - ✓ Varlık
  - ✓ Yöresel kültürler
  - ✓ Millî kimlik
  - ✓ Din
5. Beden dili
6. Sosyal âdetler
  - ✓ Hediyeler
  - ✓ Giyim
  - ✓ Davranış ve sohbet kuralları ve tabular
  - ✓ Vedalaşmak
7. Törensel davranışlar
  - ✓ Dinî gelenekler
  - ✓ Doğum, evlenme, ölüm
  - ✓ Halka açık toplantılarda ve törenlerde seyircilerin davranışları
  - ✓ Kutlamalar, festivaller, dans ortamı, diskotekler vb. (ADOÇ, 2013: 19).

Yapılan analiz sonucunda incelenen eserde hangi kültür unsurlarının yer aldığı belirlenmiş, ulaşılan veriler sıklıkları belirtilerek tablolaştırılmıştır.

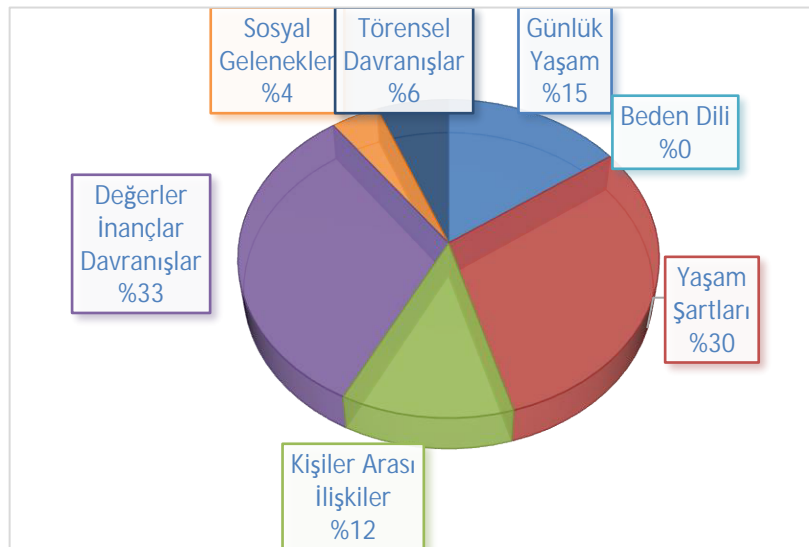
Bulgular

Bu bölümde araştırma verilerinin analizinde elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 1. *Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti A1-A2 Ders Kitabında Yer Alan Kültürel Öğelerin Dağılımı*

A1-A2	Günlük Yaşam	Yaşam Şartları	Kişiler Arası İlişkiler	Değerler İnançlar Davranışlar	Beden Dili	Sosyal Gelenekler	Törenler Davranışlar	Toplam
Tüm Değerler	15	30	12	32	0	4	6	99
Türk Kültür Değerleri	14	22	9	17	0	4	5	71
Evrensel Kültür Değerleri	1	8	3	15	0	0	1	28

Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında toplam 99 adet kültürel öğenin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunlardan 71 adet kültürel öğenin Türk kültür değerlerine ait olduğu ve 28 adet kültürel öğenin de evrensel kültür değerlerine ait olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya konu ders kitabındaki kültürel öğelerden 15'i günlük yaşama dairdir. Bunların 14 tanesi Türk kültürüne ait unsurlarken 1'i evrensel kültür unsurudur. Kültürel öğelerden yaşam şartlarına dair unsurların 30'una yer verilmiştir ve bunlardan 22'si Türk kültürüne ait unsurlarken 8'i evrensel kültür unsurudur. Kültürel öğelerden kişiler arası ilişkilere dair unsurların 12'sine yer verilmiştir ve bunlardan 9'u Türk kültürüne ait unsurlarken 3'ü evrensel kültür unsurudur. Kültürel öğelerden değerler, inançlar ve davranışlara dair unsurlardan 32 tanesine yer verilmiştir. Bunlardan 17'si Türk kültürüne ait unsurlarken 15'i evrensel kültür unsurlarındandır. Kültürel öğelerden sosyal geleneklere dair 4 adet unsura yer verilmiştir. Bunların hepsi Türk kültürüne ait unsurlardır. Kültürel öğelerden törensel davranışlara dair unsurların 6'sına yer verilmiştir. Bunlardan 5'i Türk kültürüne ait unsurlarken 1'i evrensel kültür unsurudur. Beden diline yönelik bulguya rastlanmamıştır.

Şekil 1. *Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabında Yer Alan Kültürel Öğelerin Toplamının Yüzdeleri Dağılım Oranı*

Kültürel unsurların yüzdelerle dağılımının günlük yaşam % 15, yaşam şartları % 30, kişiler arası ilişkiler % 12, değerler, inançlar ve davranışlar % 33, beden dili % 0, sosyal gelenekler % 4, törensel davranışlar %6 şeklinde olduğu görülmektedir. Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında kültürel öğelerin yoğunluğu, çoktan en aza doğru, değerler, inançlar, davranışlar % 33, yaşam şartları % 30, günlük yaşam % 15, kişiler arası ilişkiler % 12, törensel davranışlar % 6 sosyal gelenekler % 4, beden dili % 0 şeklinde sıralanmaktadır.

Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Günlük Yaşama İlişkin Kültürel Öğelerin Kullanımı

Kültürel unsurların yüzdelerle dağılımı içerisinde günlük yaşama ilişkin kültürel öğeler % 15 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Tespit ettiğimiz öğelerden 14'ü Türk kültürüne ait öğelerdenken 1'i evrensel kültüre ait öğedir. Dili öğrenen kişiler için dilin asıl kullanım alanı olan günlük yaşamda ihtiyaç duyulabilecek olan kültürel öğelere yeterince yer verilmediği görülmektedir. İncelediğimiz kitapta günlük yaşama ilişkin kültürel öğelerin örnekleri aşağıda gösterilmiştir:

- Mustafa sabah yedide uyanıyor. Elini yüzünü yıkıyor. Saat yediyi çeyrek geçe kahvaltı yapıyor. Saat sekize yirmi kala giysilerini giyiyor. Saat sekize on kala evden çıkıyor. Sekizi çeyrek geçe okula gidiyor. Saat birden sonra okuldan çıkıyor. Bir buçukta yemek yiyor. Saat ikiden sonra eve gidiyor. Televizyon izliyor. Saat dörtten sonra ders çalışıyor. Saat yediden önce yemek yiyor. Saat yediden sonra kitap okuyor. Saat sekiz buçukta parka gidiyor. Parkta bisiklet sürüyor. Saat dokuzda eve dönüyor. Saat dokuz buçukta yıkıyor. Saat on buçuktan önce uyuyor. (2020: 42, a)
- ... Her gün akşam yemeğimizi bahçede yiyoruz. Akşamları çay bahçesine gidiyoruz. Çay bahçesi çok kalabalık oluyor. Teyzem ve annem çay içiyorlar... (2020: 53, a)
- Atatürk Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk cumhurbaşkanıdır. Atatürk, 1881 yılında, Selanik'te doğdu. İlkokulu Selanik'te okudu. İlkokuldan sonra askerî okula gitti. Askeri okuldan sonra 1911 – 1912'de Trablusgarp Savaşı'na, 1912 - 1913'te Balkan Savaşları'na, 1914 - 1918'de Birinci Dünya Savaşı'na katıldı. Bu savaştan sonra Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmak için çalıştı. Yeni bir ordu kurdu. Kurtuluş Savaşı'nı kazandı. Herkes onun padişah olmasını istedi. Atatürk ise cumhuriyet yönetimini seçti. Kadınlara erkeklere eşit haklar verdi. Resim, edebiyat, müzik gibi sanat dallarının gelişmesine önem verdi. Matematik, geometri alanlarında kitaplar yazdı. Bazı Fransızca kitaplar yazdı. Bazı Fransızca kitapları Türkçeye çevirdi.
Atatürk 23 Nisan gününü çocuklara, 19 Mayıs gününü gençlere hediye etti.
Din ve devlet işlerini birbirinden ayırdı. Tüm ülkelerle olumlu ilişkiler kurdu.
Atatürk tüm dünyada barış istedi. Bunu şöyle anlattı: "Yurtta barış, dünyada barış."
Atatürk 10 Kasım 1938'de Dolmabahçe Sarayı'nda yaşamını kaybetti. (2020: 62, a)

Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Yaşam Şartlarına İlişkin Kültürel Öğelerin Kullanımı

Kültürel unsurların yüzdelerle dağılımı içerisinde yaşam şartlarına ilişkin kültürel öğeler % 30 ile ikinci sırada yer almaktadır. İncelediğimiz kitapta yaşam şartlarına ilişkin kültürel öğelere önem verildiği görülmektedir. Ayrıca tespit ettiğimiz öğelerden 22 tanesi Türk kültürüne ait öğelerdir ve 8 tanesi de evrensel kültüre ait öğelerdir. İncelediğimiz kitapta yaşam şartlarına ilişkin kültürel öğelerin örnekleri aşağıda gösterilmiştir:

- ... Hüseyin Bey sabah erkenden uyanıyor. Tıraş oluyor, saçlarını yıkıyor, ütü yapıyor. Üstünü giyiyor, kahvaltıda sütlü mısır gevreği yiyor. Saçlarını tırıyor, ayakkabısını boyuyor. Evden çıkıyor. Otobüs durağına yürüyor. Durakta otobüsü bekliyor. Sonra otobüse biniyor.

Kızılay’da otobüsten iniyor. Aktarma yapıyor, metroya biniyor. Üç durak sonra tekrar iniyor. İşe tam vaktinde geliyor, hiç geç kalmıyor. Herkese “Günaydın” diyor. Biraz derse hazırlanıyor. Sonra zil çalıyor ve derse giriyor ... (2020: 29, b)

- ... Arkadaşım Sinem ve ben yurttan kalıyoruz. Biz çok iyi arkadaşız. O üniversite birinci sınıfta. Tıp okuyor. Hafta sonu bisiklete biniyoruz, dans kursuna gidiyoruz ... (2020: 30, b)
- Dünya’nın çeşitli ülkelerinde insanlar iş bulmak için köylerden kentlere göç ederler. Kentlerin nüfusu hızla artar. Bu nedenle birçok sorun ortaya çıkar. Örneğin kirlilik artar. Sokaklar, caddeler aşırı kalabalıklaşır. Konutlar yetersiz kalır. Araba sayısı artar. Egzoz dumanları çoğalır. Hava kirliliği artar. Asit yağmurları bitkilere ve hayvanlara zarar verir. (2020: 129, b)

Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Kişiler Arası İlişkilere İlişkin Kültürel Öğelerin Kullanımı

Kültürel unsurların yüzdelik dağılımı içerisinde kişiler arası ilişkilere ilişkin kültürel öğeler % 12 ile dördüncü sırada yer almaktadır. Dili öğrenen kişiler, akademik amaçlar dışında dili kişiler ile iletişim kurabilmek amacıyla da kullanılır. Bu nedenle kişiler arası ilişkilere ilişkin kültürel öğeler dil öğretimi için önemli bir yer tutar. Bu yüzden incelediğimiz kitapta kişiler arası ilişkilere ilişkin kültürel öğelere yeterince yer verilmediği görülmektedir. Ayrıca tespit ettiğimiz öğelerden 9’u Türk kültürüne ait, 3’ü evrensel kültüre ait öğelerdir. İncelediğimiz kitapta kişiler arası ilişkilere ilişkin kültürel öğelerin örnekleri aşağıda gösterilmiştir.

- - Hoş geldin
- Hoş bulduk
- Otur lütfen. Adın ne?
- Benim adım Ali. Sizin adınız ne hocam?
- Benim adım Lale. Nasılsın Ali?
- Teşekkür ederim, iyiyim. Siz nasılsınız hocam?
- Sağ ol Ali, ben de iyiyim. Nerelisin Ali?
- İranlıyım. (2020: 15, c)
- - Anne, günaydın.
- Günaydın Esmâ. Okula geç kalıyorsun. Acele et!
...
- Günaydın.
- Günaydın baba.
...
- Ben çıkıyorum. Hoşça kalın.
- Güle güle. (2020: 41, c)
- - Alo kızım, iyi geceler, neredesin, evde misin?
- Evet, anneciğim. Yemek yiyorum. Çok yorgunum. Birazdan yatacağım.
- Tamam kızım, bir ihtiyacın var mı?
- Yok anneciğim, sağ olun. Babama selam söyle. Sizi çok özledim.
- Hadi kendine dikkat et, görüşürüz, biz de seni çok özledik. Öpüyorum.
- Bende öpüyorum. Görüşürüz.
...
(2020: 107, c)

Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Değerler, İnançlar ve Davranışlara İlişkin Kültürel Öğelerin Kullanımı

Kültürel unsurların yüzdelerle dağılımı içerisinde değerler, inançlar ve davranışlara ilişkin kültürel öğeler % 33 ile birinci sırada yer almaktadır. Ayrıca tespit ettiğimiz öğelerden 17'si Türk kültürüne ait ve 15'i evrensel kültüre ait öğelerdir. Tespit ettiğimiz öğeler içerisinde Türk kültürüne ve evrensel kültüre dair öğelerin eşit şekilde dağıldığını gördüğümüz tek kültürel öğenin değerler, inançlar ve davranışlar olduğu görülmektedir. İncelediğimiz kitapta bunun örnekleri aşağıda gösterilmiştir:

- Yunus Emre, 13. yüzyılda Anadolu'da yaşadı. İnsanlar hâlâ onun şiirlerini okuyor. Şiirlerinde genellikle sevgiden, ilahî aşktan ve barıştan bahsediyor ... Azerbaycan'ı, Şam'ı, İran'ı ve Anadolu'yu dolaştı. Mevlâna Celaleddin-i Rûmî ve Hacı Bektâş-ı Velî ile görüştü. Taptuk Emre'nin öğrencisidir. (2020: 76, ç)
- Efes antik kenti İzmir Selçuk'ta bulunuyor. Efes, ilk kez sekiz bin yıl önce kurulmuş. Efes antik kenti depremler, savaşlar, büyük yangınlar sırasında zarar görmüş. ... Celsus Kütüphanesi, Antik Efes Tiyatrosu, hamamlar, tapınaklar, kiliseler, Meryem Ana Evi, Mermer Cadde, Artemis Tapınağı vardır. Antik dünyanın önemli bir merkezi olan Efes, her zaman bilim, kültür, ticaret ve sanat merkezi olmuş bir kenttir. Tanrıça Artemis için yapılan Artemis Tapınağı tamamen mermerdir. Bu tapınak dünyanın yedi harikasından biridir. ... Celsus'un lahdi Celsus Kütüphanesi'nin altındadır. (2020: 148, ç)
- Yedi Uyurlar hem Müslümanlık 'ta hem de Hristiyanlık 'ta anlatılan bir efsanedir. Efsaneye göre, yedi genç putperest olmadıkları için imparatorun zulmüne uğramışlar. Bu nedenle kaçmış ve bir mağaraya girmişler ... (2020: 148, ç)

Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Beden Diline İlişkin Kültürel Öğelerin Kullanımı

TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabındaki metinlerde beden diline ilişkin kültürel öğelere rastlanmamıştır.

Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Sosyal Geleneklere İlişkin Kültürel Öğelerin Kullanımı

Kültürel unsurların yüzdelerle dağılımı içerisinde sosyal geleneklere ilişkin kültürel öğeler % 4 ile beşinci sırada yer almaktadır. Ayrıca tespit ettiğimiz öğelerden 4'ü Türk kültürüne ait ögeyken evrensel kültüre ait bir öge yer almamaktadır. Tespit ettiğimiz öğelerin tamamı Türk kültürüne ait öğelerdir. İncelediğimiz kitapta değerler, inançlar ve davranışlara ilişkin kültürel öğelerin örnekleri aşağıda gösterilmiştir:

- - ...
Aah, neyse, bayrama az kaldı, bayrama görüşeceğiz. (2020: 107, e)
- - Eğer sözümü dinlerseniz, sizinle pikniğe gideriz. Ama sözümün hiç çıkmayacaksınız
- Tamam babaanne piknikte köfte yesek olur mu?
- ... (2020: 157, e)
- - Boşuna dememişler: "Can çıkar, huy çıkmaz" diye.
- "İnsan yedisinde neyse yetmişinde de odur."
Deyimlere yer verilmiştir. (2020: 167, e)

Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Törenselle Davranışlara İlişkin Kültürel Öğelerin Kullanımı

Kültürel unsurların yüzdeleri dağılımı içerisinde törenselle davranışlara ilişkin kültürel öğeler % 6 ile dördüncü altıncı sırada yer almaktadır. Ayrıca tespit ettiğimiz öğelerden 5 tanesi Türk kültürüne ait öğelerdir ve 1'i evrensel kültüre ait öğedir. İncelediğimiz kitapta törenselle davranışlara ilişkin kültürel öğelerin örnekleri aşağıda gösterilmiştir:

- - ... Onlar nişanlı. Ergün, Nadia'ya sürpriz yapıyor ... (2020: 27, f)
- - Geçen pazar, Özge'nin doğum günüydü. Doğum gününde Özge'nin bütün arkadaşları vardı ... (2020: 69, f)
- - Metin, sen evlendin mi?
- Evet.
- Bilmiyordum, mutluluklar dilerim. (2020: 130, f)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada Metropol TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti (A1 – A2) ders kitabı kültürel öğe aktarımı bakımından Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metninde belirlenen ölçütler doğrultusunda değerlendirmeye alınmıştır.

Kültürel öğelerin ders kitapları aracılığıyla aktarımında metinlerin ve etkinliklerin önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Nitekim Bölükbaş ve Keskin (2010) de Türkçe öğretiminde kültür aktarımının en önemli aracı olarak okuma metinlerini görmektedir. Bu konudaki çalışmalarında metinler aracılığı ile öğrencilerin Türk kültürü ile kendi kaynak kültürlerini karşılaştırma imkânı bulabilecekleri ortamda farklı kültürlere hoşgörü ile yaklaşılmasının gerekliliğini belirtmişlerdir.

Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında toplam kültür unsuru sıklığı 99 olarak tespit edilmiştir. Ders kitabında günlük yaşamda kullanılan kültürel öğelerin sayısı 15'tir. Bunlardan 14'ü Türk kültürüne ait unsurlardan iken 1'i evrensel kültür unsurudur. Yaşam şartlarında kullanılan kültürel öğelerden 30'una yer verilmiştir. Bunlardan 22'si Türk kültürüne ait unsurlarken 8'i evrensel kültür unsurudur. Kişiler arası ilişkilere dair unsurlardan 12'sine yer verilmiştir. Bunların 9'u Türk kültürüne ait unsurlarken 3'ü evrensel kültür unsurudur. Değerler, inançlar ve davranışlara dair unsurlardan 32'sine yer verilmiştir. Bunlardan 17'si Türk kültürüne ait unsurlarken 15'i evrensel kültür unsurlarındandır. Beden dilinde kullanılan kültürel öğelere hiç yer verilmemiştir. Beden dilinin farklı kültürlerin bu açıdan karşılaştırılması için önemli olduğu göz önünde bulundurulduğunda bunun olumsuz ve dikkat çekici bir eksik olduğu görülmektedir. Sosyal geleneklere dair 4 adet unsurun tamamı Türk kültürüne aittir. Törenselle davranışlara dair unsurlardan 6'sına yer verilmiştir. Bunların 5'i Türk kültürüne ait unsurlarken, 1'i evrensel kültür unsurudur.

Araştırmamızda Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında kültürel öğelerin dağılımına bakıldığında eşit dağılım göstermediği ve bu unsurlardan bazılarında hiç yer verilmediği görülmüştür. Aynı şekilde; Okur ve Keskin (2013)'in çalışmasında, Güleç ve Gürsoy (2014)'un çalışmasında, Kutlu (2014)'nun çalışmasında ve Bayraktar (2015)'in çalışmalarında da kültürel öğelerin dağılımına bakıldığında eşit dağılım göstermediği ve bu unsurlardan bazılarında da hiç yer verilmediğinin tespit edilmesi, çalışmamızın sonucuyla benzer sonuçlar elde ettiklerini göstermektedir.

Araştırmamızın sonuçlarından bir diğeri de kültürel öğelerden yalnızca Türk kültürüne ait öğelere yer verilmemiş olması ayrıca evrensel kültür unsurlarının da yer almasıdır. Benzer şekilde; İşçi (2012)'nin çalışmasında, Yılmaz (2012)'in çalışmasında, İşcan ve Yassıtaş (2018)'in

çalışmalarında da Türk kültürüne ait unsurların yanı sıra evrensel kültüre ait unsurların da yer aldığı tespit edilmiştir.

Kültürel öğelerin dağılımında Türk kültürüne ait unsurların sayısının evrensel kültüre ait unsurların sayısından daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ökten ve Kavanoz (2014) da çalışmalarında benzer bir sonuca ulaşmışlardır. Buna karşın İşçi (2012)'nin tezinde Yeni Hitit Türkçe öğretim kitabında dil becerileri ile kültür aktarımını ele almış ve bu incelemeler sonucunda çalışmamızın sonuçlarından farklı olarak metin içeriklerinin Batı kültürünü öne çıkarıcı oluşu dikkat çekmiştir. Hedeflenen kültürün yeterince tanıtılmadığı ve Türk kültürüne ait metinlere oldukça az yer verildiğini görülmüştür.

Dil öğretimi yalnızca dil bilgisi ve kelime öğretimi değildir aynı zamanda kültürel olarak da gelişim sürecidir. Çalışmamızda Türk kültürüne ait unsurlara ve evrensel kültür unsurlarına rastlanmış olmasının, kitabın kültürlerarası karşılaştırma yapılmasına olanak sağladığı ortaya konulmuş fakat hedef kültür unsurlarının Türk kültürüne ait unsurlar olması ve dil öğretimi gerçekleştirilirken kültür aktarımının göz ardı edilmemesinin gerekliliği göz önüne alındığında çalışmamızla benzer şekilde gerçekleştirilen araştırmalardan; Okur ve Keskin (2013) İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Setini kültürel öğeler bakımından incelemiş ve temel seviyedeki kitaplarda kültürel öğelere yeterince yer verilmediği ve daha fazla yararlanılması gerektiği düşüncesindedir. Kutlu (2015) Gazi Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1-B2) çalışmasında kültürel öğelerin sayısının yetersiz olduğu düşüncesindedir. Bayraktar (2015) da Yeni Hitit 1 Yabancılar için Türkçe Ders Kitabının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi adlı çalışmasında kültür öğelerinin aktarımının yeterli ve planlı şekilde verilmediği düşüncesindedir. Tüm bu çalışmalara baktığımızda kültürel unsurların sayısına incelediğimiz Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabından daha fazla yer verilmesine rağmen Türk kültürüne ait unsurların söz konusu çalışmalarda kullanılan kitaplarda yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Bu kapsamda hem A1 hem A2 düzeyini tek kitapta bir arada veren Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında Türk kültürüne ait unsurlara daha fazla yer verilmesi ve verilen unsurların dengeli biçimde dağılması gerektiği düşünülmektedir. Nitekim araştırmamızın sonucunda bu unsurların dengesiz dağıldığı görülmüştür.

Sonuç olarak, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hazırlanacak kitaplarda kültürel öğelere yer verilirken hedef kültür olan Türk kültürüne ait unsurlar ile evrensel kültür unsurlarının verilmesinin kültürlerarası karşılaştırma için önemli olduğu fakat asıl hedeflenenin, hedef kültür yani Türk kültürüne ait unsurlar olduğu unutulmamalı ve Türk kültürüne ait unsurların etkin biçimde aktarılması gerektiği düşünülmektedir.

Öneriler

Araştırmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla hazırlanan ders kitaplarından Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabı kültür aktarımı yönünden ele alınmış, kitapta kullanılan kültürel öğeler, kültürel öge sayıları ve bu öğelere ne kadar yer verildiği belirlenmeye çalışılmıştır. Diğer araştırmacılar başka Türkçe öğretim setleri üzerinde benzer bir çalışma gerçekleştirebilir veya birden çok Türkçe öğretim setini kültürel öge aktarımı bakımından inceleyebilir.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişilerin farklı bir kültür ortamından geldiği göz önünde bulundurularak öncelikle, dile ve günlük yaşama sirayet etmiş kültürel öğeler ile davranış şekilleri verilmeli, gündelik yaşamda çok sık rastlanmayan öğelere daha üst kurlarda ve belirli bir çerçevede yer verilmelidir. Ayrıca her ulustan öğrencilerin kullanabileceği kitaplar oluşturulması amacıyla

kitapta yer verilen kültürel unsurların farklı milletlerde kötü anlamlar çağrıştırabileceği düşünülerek kitapta yer verilecek olan kültürel unsurlara çok dikkat edilmelidir.

Son olarak unutulmamalıdır ki hedef dil farklı amaçlar doğrultusunda öğrenilebilir. Bütün yabancı dil programlarında yer aldığı şekilde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de hedef dilin ne için öğrenilmek istenildiğine dair hedefler tespit edilerek o hedef doğrultusunda oluşturulacak kitaplar çeşitlendirilmelidir. Türkçeyi gündelik yaşamda kullanmak için öğrenen biri ile Türkiye’de veya farklı ülkelerde öğretim dili Türkçe olan üniversiteler akademik eğitim amacıyla kullanacak olan bireyler aynı kitabı kullanmamalıdır.

Kaynakça

- Açıkgöz, N. S. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı: (A1-A2 Düzeyi)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Akbulut, S. ve Yaylı, D. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi A1-A2 düzeyi ders kitapları üzerine bir izlençe çalışması. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 35-46.
- Alcellat, N. (2018). *Sözcük öğretimi ile kültür aktarımı: Avrupa ortak çerçeve metninden hareketle Yunus Emre Enstitüsü Türkçe öğretim setinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü (2013). *Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi öğrenim, öğretim ve değerlendirme (2. Baskı)*. Frankfurt: Telc, Millî Eğitim Bakanlığı.
- Barın, E. (2003). Yabancılar Türkçe öğretiminde temel söz varlığının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, (13), 311-317.
- Bayraktar, S. (2015). Yeni Hitit 1 Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı’nın kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, 2, 7-23.
- Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature And History of Turkish or Turkic*, 5(4), 221-235.
- Brooks, N. (1986). *Culture in the classroom, culture bound*, ed. joyce merrill valdes, Cambridge University Press: Cambridge.
- Cef. (2001). *Common European framework of reference for language, learning, teaching, assesment*. Cambridge University Press: Cambridge.
- Demir, A. ve Açıık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *TÜBAR*, 30, 51-72.
- Direkci, B., Şimşek, B. ve Akbulut, S. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenme sürecinde kültür aktarımına yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(22), 278-293.
- Elmalı, M. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında kültürel unsurların kullanımı: Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe öğretim seti örneği (C1 – C2 seviyesi)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

- Er, K. O. (2006). Yabancı dil öğretim programlarında kültürün etkileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39(1), 1-14.
- Guariento, W. ve John, M. (2001). Text and Task Authenticity in The Efl Classroom. *Elt Journal*, 55(4), 347-353.
- Güleç, İ. ve Gürsoy, S. (2014). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: Gökkuşluğu Türkçe Öğretim Seti Temel Seviye örneği. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Günay, V. D. (2007). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Multilingual.
- Haley, Marjorie H. ve Theresa Y. A. (2004). *Content-based second language teaching and learning- an interactive approach*. Pearson Education Inc: Usa.
- İşcan, A. ve Yassıtaş, T. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretilmi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti örneği (B1-B2 düzeyi). *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 3(1), 47-66.
- İşçi, C. (2012). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan Yeni Hitit Ders Kitabının dört temel dil becerisi ve kültür açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar-ilkeler-teknikler*. Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Keskin, H. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan "Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'nin çoklu zekâ kuramı açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak.
- Kramersch, C. (1993). *Contextand culture in language teaching*. Oxford: Oxford University.
- Kutlu, A. (2014). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürün araç olarak kullanımı: Gazi Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti örneği (B1-B2 Seviyesi). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(2), 697-710.
- Koparan, B. ve Canbulat, M. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk Kültür öğelerinin aktarımına yönelik bir durum çalışması. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 5(2), 40-57.
- Okur, A. ve Keskin, F. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti örneği. *JASSS*, 6(2), 1619-1640.
- Ökten, E. ve Kavanoz, S. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretilimini hedefleyen ders kitaplarında kültür aktarımı. *Turkish Studies*, 9(3), 845-862.
- Ördek, F. (2019). *Yabancılar için Türkçe İstanbul (İstanbul Turkish for Foreigners Course Book) ve Yedi İklim orta seviye ders kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Polat, T. (1990). Kültürlerarası bildirişimde etkin bir süreç yabancı dilde okuma- anlama. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 7, 69-90.
- Sever, P. (2019) *Yeni Hitit Dil Öğretim Seti ile Yedi İklim Dil Öğretim Seti'nin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımı açısından karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.
- Tapan, N. (1995). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde yeni bir yöneliş: Kültürlerarası-bildirişim-odaklı yaklaşım. *Studien zur deutschen Sprache und Literatur*, (9), 149-168.

- Tseng, Y. H. (2002). A lesson in culture. *ELT journal*, 56(1), 11-21.
- Tüm, G. ve Sarkmaz, Ö. (2012). *Yabancı dil Türkçe ders kitaplarında kültürel öğelerin yeri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 448-459.
- Varış, F. (1994). *Eğitimde program geliştirme teori ve teknikleri*. Alkım Kitapçılık Yayıncılık: Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde bilimsel araştırma yöntemleri (9. Bas.)*. Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Yılmaz, F. (2012). Cultural transmission through teaching Turkish as a foreign language course books. *Turkish Studies-International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(3), 2751-2759.